

PRIJSVRAAG 2016

TEYLERS TWEEDE GENOOTSCHAP

TE HAARLEM

In het kader van de ruim 200-jarige traditie van Teylers Stichting om wetenschappelijk onderzoek te bevorderen, hebben Directeuren van Teylers Stichting en de leden van Teylers Tweede Genootschap besloten voor het jaar 2016 een prijsvraag uit te schrijven over een onderwerp uit de letterkunde.

ONDERWERP

Gevraagd wordt: een oorspronkelijke studie waarin aan de hand van Nederlands/Vlaams bronnenmateriaal gedemonstreerd wordt – met aandacht voor de Europese context – hoe de Middeleeuwen sinds de tijd van het Humanisme van invloed zijn geweest op de samenleving en culturele praktijk.

TOELICHTING

Het begrip *medium aevum* is gemunt door Petrarca in de eerste helft van de veertiende eeuw. Hij beschouwde de Middeleeuwen als een ‘tussentijd’, een donkere periode tussen zijn eigen tijd en de Klassieke Oudheid (die hem inspireerde). De bijzondere belangstelling voor de Klassieke Oudheid ontstond buiten Italië pas vanaf de late vijftiende en zestiende eeuw. Dat gebeurde onder meer op het terrein van de filosofie, historiografie, literatuur, architectuur, schilderkunst, het recht en de medische wetenschap. Humanisten namen daarbij het voortouw.

De Romantiek was de periode waarin de Middeleeuwen werden herontdekt. Als reactie op de Verlichting en de Industriële Revolutie kwamen ‘gevoel’ en ‘natuur’ op de voorgrond te staan. Napoleon riep overal in Europa nationale reflexen op, wat leidde tot een verhevigde interesse in de wortels van de ‘eigen’ beschaving, die veelal in de Middeleeuwen lagen. Vanaf de Romantiek werden de Middeleeuwen in toenemende mate ook wetenschappelijk bestudeerd. In de negentiende eeuw druppelden nieuw verworven inzichten door in het onderwijs en in boeken voor de jeugd.

Over het voortleven van de Middeleeuwen in de Romantiek is al veel geschreven, nationaal zowel als internationaal. Minder aandacht is uitgegaan naar het feit dat de Middeleeuwen in de periode daarvoor en daarna eveneens van invloed waren (en nog steeds zijn) op de samenleving en culturele praktijk, hoewel daar in het buitenland meer belangstelling voor bestaat dan in Nederland en Vlaanderen (vgl. <http://www.medievalism.net/>). In een tijdsgewricht waarin wetenschappers de maatschappelijke relevantie van hun onderzoek moeten aantonen (valorisatie) kan het geen kwaad de invloed van de Middeleeuwen vóór en na de Romantiek als onderzoeksvraag centraal te stellen.

De prijs zal worden toegekend aan een studie waarin aan de hand van Nederlands/Vlaams bronnenmateriaal wordt gedemonstreerd op welke wijze de Middeleeuwen sinds het Humanisme van invloed zijn geweest op de samenleving en culturele praktijk. Daarbij dient het accent te liggen op de periode voor of na de Romantiek. Het mag daarbij gaan om een of meer casus, of om een samenvattende studie.

BEANTWOORDINGSVORM

Het antwoord kan bestaan uit een langere studie in de vorm van een voor publicatie gereed geschrift of uit een aantal publicaties (die merendeels zijn verschenen gedurende de laatste drie jaren vóór 1 januari 2019 en waarvan de indiener de auteur of één der hoofdauteurs is), vergezeld van een voor de gelegenheid van de prijsvraag geschreven stuk dat nog niet is gepubliceerd en dat de eerdere publicaties in een ruimer wetenschappelijk kader plaatst.

PROCEDURE

Om voor beoordeling in aanmerking te komen, moeten de antwoorden vóór 1 januari 2019 in viervoud in het bezit zijn van Directeuren van Teylers Stichting (Spaarne 16, 2011 CH Haarlem). Inzendingen die na dat tijdstip binnenkomen, zullen niet in behandeling worden genomen. Ingeleverde teksten dienen te zijn gesteld in het Nederlands, Frans, Duits of Engels.

Ingevolge de bepalingen van het testament van Pieter Teyler van der Hulst, mogen de niet eerder in druk verschenen teksten niet de naam van de auteur vermelden: zij moeten anoniem worden ingeleverd, slechts ondertekend met een spreuk. De inzending dient tevens te bevatten een van diezelfde spreuk voorzien verzegeld couvert, met daarin een opgave van naam en adres van de schrijver.

BEOORDELING

De beoordeling vindt plaats door Teylers Tweede Genootschap, dat binnen vier maanden na de uiterste inleverdatum een voorstel omtrent bekroning zal doen aan Directeuren van Teylers Stichting. Dezen beslissen daarover binnen een maand; hun beslissing is onherroepelijk. Alle deelnemers aan de prijsvraag zullen direct daarna van de beslissing op de hoogte worden gebracht.

PRIJS

De prijs bestaat uit een gouden erepenning, geslagen op de stempels van het Tweede Genootschap. Deze penning zal tijdens een bijzondere bijeenkomst in Teylers Museum aan de bekroonde inzender(s) worden uitgereikt. Van deze gelegenheid zullen vakbladen en pers, eventueel ook andere belanghebbende personen en instanties, tijdig worden verwittigd.

PUBLICATIE

De bekroonde inzending zal door de auteur zelf worden gepubliceerd, onder vermelding van de bekroning door Teylers Stichting. Stichting en Genootschap kunnen overwegen hierbij behulpzaam te zijn.

INLICHTINGEN

Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de secretaris van het Genootschap (zie onder). Redacties van tijdschriften en andere instanties die de aandacht van hun lezers willen vestigen op deze prijsvraag (maar het bovenstaande niet integraal afdrukken), wordt dringend verzocht in hun berichtgeving met nadruk te wijzen op de wenselijkheid dat potentiële inzenders het prijsvraag-programma consulteren, opdat zij kennis nemen van alle bovenvermelde bepalingen. Daartoe kan een exemplaar van het formulier worden aangevraagd bij de secretaris.

Over erflater Pieter Teyler van der Hulst, over Teylers Stichting en de daarbij behorende instellingen als de beide genootschappen, het museum en het hofje leze men *'Teyler' 1778-1978* (Haarlem 1978) en *De idealen van Pieter Teyler. Een erfenis uit de Verlichting* (Haarlem 2006).

LOPENDE PRIJSVRAGEN

- prijsvraag-2014 (natuurkunde) over schoolvorming in de natuurwetenschappen (sluiting 31 december 2016);
  - prijsvraag-2015 (geschiedenis) over emotie-geschiedenis (sluiting 31 december 2017);
- De voor bovenstaande prijsvragen uitgeschreven programma's (met nadere toelichtingen) zijn te verkrijgen bij de secretaris.

SECRETARIS

y.bleyerveld@planet.nl

INZENDINGEN

Inzendingen dienen voor 1 januari 2019 in bezit te zijn van Directeuren van Teylers Stichting (Spaarne 16, 2011 CH Haarlem).

LEDEN VAN TEYLERS TWEEDE GENOOTSCHAP

prof. dr W. van Anrooij, hoogleraar Nederlandse letterkunde tot de Romantiek, Universiteit Leiden

dr Y.L. Bleyerveld, freelance kunsthistorisch onderzoeker, samensteller *The New Hollstein engravings and woodcuts 1450-1700*

prof. dr F.H. van Lunteren, hoogleraar geschiedenis van de natuurwetenschappen vanwege Teylers Stichting, Universiteit Leiden

prof. dr N.C.F. van Sas, hoogleraar geschiedenis na 1750, Universiteit van Amsterdam

drs A. Pol, oud-conservator Rijksmuseum Koninklijk Penningkabinet, Leiden

prof. dr ir W. van Saarloos, programmadirecteur transitie, Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, Den Haag

prof. dr L.E.M. Vet, directeur Nederlands Instituut voor Ecologie, bijzonder hoogleraar evolutionaire ecologie, Wageningen Universiteit

erepenning Teylers Tweede Genootschap (goud, 72 mm, ca. 120 g, 14 karaat); stempels door J.G. Holtzhey, 1778:

onder het stralende alziend oog van de Voorzienigheid zijn verenigd de Natuurkunde met wereldbol en passer, de Dichtkunst met lier, de Geschiedkunde met boek, de Tekenkunst met penseel en palet en de Penningkunde met lade met numismatica; OMNES ARTES QVAE AD HVMANITATEM PERTINENT HABENT QVODDAM COMMVNE VINCVLVM (alle wetenschappen, die op de menselijke beschaving betrekking hebben, hebben een zekere band gemeen) en binnen een lauwerkrans DOCTRINAE PRAEMIVM EX TESTAMENTO PETRI TEYLER V D HVLST HARLEMENSIS NATI DIE XXV MARTII MDCCII DEFVNCTI DIE VIII APRILIS MDCCLXXVIII (wetenschapsprijs volgens de uiterste wil van Pieter Teyler van der Hulst te Haarlem, geboren 25 maart 1702, overleden 8 april 1778)